

บรรยากาศที่วัดโบสถ์บนซึ่งตั้งอยู่ริมคลองบางกอกน้อย
ในท่ามกลางธรรมชาติที่สงบวิเวกนั้น เกื้อหนุนแก่การปฏิบัติ
ธรรมของท่านเป็นอย่างดี และในกลางพรรษานั้นเอง ท่านมี
ความคิดที่จะกระทำความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ตั้งแต่เช้าตรู่ของ
วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๐

“เราบวชมาจนจะครบ ๑๒ พรรษาแล้ว วิชาของ
พระพุทธเจ้าเรายังไม่ได้บรรลุเลย ทั้งที่การศึกษาของเราก็ไม่
เคยขาดเลยสักวัน ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ อย่าเลยเรา
ควรจะรีบกระทำความเพียรให้รู้เห็นของจริงในพระพุทธศาสนา
เสียที”

เมื่อกลับจากบิณฑบาตแล้วท่านก็รีบจัดการภารกิจต่างๆ ให้เรียบร้อยเพื่อจะได้ไม่มีเรื่องกังวลใจ เสร็จแล้วจึงเข้าไปนั่งสมาธิเจริญภาวนาในอุโบสถ โดยตั้งใจว่าหากยังไม่ได้ยินเสียงกลองเพลก็จะไม่ยอมลุกจากที่ เมื่อตั้งใจดังนั้นแล้วก็นั่งหลับตาภาวนา “สัมมา อรหัง” ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งความปวดเมื่อยและอาการเหน็บชาค่อยๆ ทุเลาความรุนแรงมากขึ้น ความกระสับกระส่ายก็เริ่มติดตามมา ดูเหมือนว่าการตั้งสัจจะว่าถ้ายังไม่ได้ยินเสียงกลองเพลจะไม่ยอมลุกจากที่นั้นทำให้เกิดความกระวนกระวายใจ ผิดกว่าครั้งก่อนๆ ที่นั่งภาวนาไปก็ไม่วู้สึกเช่นนั้น ยิ่งคิดจิตก็ยิ่งซัดส่ายจนเกือบจะหมดความอดทน แต่เมื่อได้ตั้งสัจจะไปแล้วจึงต้องทนนั่งต่อไปเมื่อตัดใจ ไม่สนใจต่อความปวดเมื่อย เพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาของสังขารแล้ว ในที่สุดใจก็ค่อยๆ สงบลงทีละน้อย แล้วรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เห็นเป็นดวงใสบริสุทธิ์ขนาดเท่าฟองไข่แดงของไก่ติดอยู่ที่ศูนย์กลางกาย ใจชุ่มชื้นเบิกบานอย่างบอกไม่ถูก

เย็นวันนั้น หลังจากได้ลงฟังพระปาฏิโมกข์กับเพื่อนสหธรรมิกแล้ว ท่านรีบทำภารกิจส่วนตัวเสร็จแล้วสงวนน้ำให้ร่างกายสดชื่นดีแล้ว จึงเข้าไปในอุโบสถแต่เพียงรูปเดียว เมื่อกราบพระประธานแล้วท่านก็ได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า หาก

นั่งสมาธิเจริญภาวนาในครั้งนี้อันแล้ว ยังไม่บรรลุนิพพานที่พระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุ ก็จะขอถวายชีวิตเป็นพุทธบูชา
โดยไม่ยอมลุกขึ้นเป็นอันขาด

ดวงกลมใสบริสุทธิ์หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายยังคงอยู่
และยิ่งใสสว่างมากขึ้น ครูต่อมาก็ขยายใหญ่ขนาดเท่าดวง
อาทิตย์ใสเหมือนกระจก สว่างมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ขณะที่ยัง
คงนิ่งอยู่นั้น มีเสียงผุดขึ้นมาจากกลางดวงสว่างนั้นว่า **“มัช-
ฌิมา ปฏิปทา”** ในขณะนั้นก็เห็นจุดเล็กๆ เรืองแสงสว่างวาบ
ขึ้นมาจากกลางดวงนั้นเสมือนเป็นจุดศูนย์กลางของดวงสว่าง
ดวงเดิม จากนั้นก็ค่อยๆ ขยายขึ้นจนขนาดเท่ากับดวงเดิม
แล้วดวงเดิมก็หายไป

**“เออ...มันยากอย่างนี้เอง ถึงได้ไม่บรรลุกัน ความ
เห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ต้องรวมเป็นจุดเดียวกัน
เมื่อหยุดแล้วจึงดับ เมื่อดับแล้วจึงเกิด”**

เมื่อมองเรื่อยไปก็เห็นดวงใหม่ผุดซ้อนขึ้นมาแทนที่ดวง
เก่า แต่ใสสว่างมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดก็เห็นกายต่างๆ ตาม
ลำดับจนกระทั่งถึง **“ธรรมกาย”**

เมื่อท่านเข้าถึงพระธรรมกายแล้ว ท่านยังคงนั่งเจริญ-
ภาวนาทบทวนสิ่งที่ท่านเพิ่งค้นพบนั้นต่อไปอีก ครูต่อมาก็บอก
ได้เห็นวัดๆ หนึ่งปรากฏขึ้น จำได้ว่าเป็นวัดบางปลา เมื่อตรวจ

ตราต่อไปท่านก็เห็นพระภิกษุที่อยู่ในวัดนั้นด้วย ความรู้สึก
ขณะนั้นเหมือนกับว่า ตัวท่านเองได้ไปอยู่ที่วัดนั้น และท่าน
รู้สึกว่าที่วัดบางปลาจะมีผู้ที่สามารถบรรลุธรรมเช่นเดียวกับท่าน
วัดนั้นจึงปรากฏให้ท่านเห็น

นับแต่นั้นมา ท่านก็มุ่งมั่นในการนั่งสมาธิเจริญภาวนา
เพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม เมื่อยังปฏิบัติก็ยังลึกลับซึ่ง จน
กระทั่งเวลาออกพรรษาและรับกฐินแล้ว ท่านก็ขอลาเจ้าอา-
วาสวัดโบสถ์บนไปพักที่วัดบางปลา และที่นั่นเองท่านได้สอน
การเจริญภาวนาจนมีพระภิกษุผู้สามารถเจริญรอยตามท่านได้
๓ รูป และคฤหัสถ์ ๔ คน

จากนั้นท่านได้พาพระภิกษุที่เข้าถึงธรรมกายรูปหนึ่งชื่อ
พระสังวาลย์ ไปจำพรรษาที่วัดสองพี่น้อง สุพรรณบุรี ซึ่งนับ
เป็นพรรษาที่ ๑๓ ของท่าน และที่นั่นท่านก็สามารถแนะนำ
วิธีปฏิบัติให้แก่พระภิกษุรูปหนึ่งชื่อพระหมก ได้เข้าถึงพระ-
ธรรมกาย ภายหลังท่านรูปนี้ได้มาจำพรรษาที่วัดปากน้ำ และ
หลวงพ่อก็ได้ส่งไปสอนปฏิบัติธรรมที่วัดบรมนิวาส จนมีผู้เข้า
ถึงพระธรรมกายด้วยเช่นกัน

เมื่อรับกฐินเสร็จแล้ว ท่านได้ไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัด
ประตูลำ ด้วยหวังจะสนองพระคุณพระอุปัชฌาย์ของท่าน
แต่พระอุปัชฌาย์ท่านมรณภาพไปแล้ว หลวงพ่อท่านจึงได้อยู่

แสดงพระธรรมเทศนาโปรดญาติโยมที่นั่นเป็นเวลา ๔ เดือน
จนมีผู้ศรัทธาท่านเป็นจำนวนมาก จากนั้นท่านก็ได้เดินทาง
กลับวัดพระเชตุพนฯ โดยท่านได้พาพระภิกษุ ๔ รูปมาศึกษา
พระปริยัติธรรมด้วย